

AZ ALAPTÖRVÉNY

TIZENHETEDIK MÓDOSÍTÁSA ÉS AZ NVVH KRITIKÁJA

Az Alaptörvény tizenhetedik módosítása és az NVVH alkotmányossági kritikája

I. Bevezetés

A Kormány 2026. június 22-én nyilvánosságra hozta az Alaptörvény tizenhetedik módosításának, valamint a Nemzeti Vagyonviszaszerzési és Védelmi Hivatal (a továbbiakban: NVVH) létrehozásáról szóló törvényjavaslat tervezeteit. Hivatalosan társadalmi egyeztetésre bocsátotta a két kezdeményezést, ugyanakkor az idő rövideje és a vélhetően beérkező sok, széttartó vélemény miatt alappal feltételezhető, hogy érdemi módosításokat a kormánypárt körén kívüli szereplők nem lesznek képesek elérni. Ez az elemzés megvizsgálja a két tervezetet alkotmányossági, alapjogi szempontból.

II. Az Alaptörvény-módosítás tartalma

Az Alaptörvény-módosítás több nagy jelentőségű változást is előíranyoz:

- kivenné a jogszabályok felsorolásából az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendeletét,
- legfeljebb 12 évben maximálná az országgyűlési képviselői mandátum hosszát,
- ismét az Alkotmánybíróság tagjainak hatáskörébe helyezné a testület elnökének megválasztását,
- visszaállítaná a 70 éves nyugdíjkorhatárt az alkotmánybírók esetében,
- új hivatalmegszűnési jogcímet vezetne be a Kúria és az Országos Bírósági Hivatal elnöke esetében,
- megteremtené az alkotmányos alapot az NVVH létrehozására,
- megszüntetné Sulyok Tamás köztársasági elnök megbízatását, és
- számos törvényalkotási tárgykör vonatkozásában megszünteti a sarkalatosság követelményét.

E körben fontos rögzíteni, hogy **az Alaptörvény, és az annak alapján működő magyar közjogi rendszer legitimitását egyetlen politikai szereplő, így a Tisza Párt sem kérdőjelezi meg.** Erre utal, hogy a párt és jelöltjei elindultak az Alaptörvény alapján lezajlott 2026-os országgyűlési választáson, a megválasztott képviselők elfogadták az ennek szabályai alapján kiosztott mandátumaikat és felesküdtek az Alaptörvényre. Erre utal az is, hogy a kormánypárti szereplők elfogadták a miniszterelnök-jelölést, valamint a miniszteri és államtitkári kinevezéseket az Alaptörvény rendszere alapján legitim köztársasági elnöktől, és törvényalkotási tevékenységet végeznek az Alaptörvény alapján. A leginkább azonban az utal a hatályos alkotmányos környezet elfogadására, hogy a Tisza Párt többségével már egyszer módosította az Alaptörvényt az Országgyűlés. Nem lehet ugyanis olyan állítást megvédeni, mely szerint a parlamenti többség módosít egy olyan jogforrást, melynek legitimitását vitatja. Mindezt azért szükséges eljárásban rögzíteni, mert a jelen dokumentumban elemzett **javaslatok politikai indokolása jellemzően „rendszer-váltásról”, „a jogállam helyreállításáról” és hasonló szlogenekről** szól, ugyanakkor a kommunikáción túli valós tettek éppen azt támasztják alá, hogy a jelenlegi kormánytöbbség teljes egészében a hatályos Alaptörvény és törvények keretei között kezdte meg a tevékenységét. Ebből pedig egyenesen következik, hogy érvénytelenek azok a politikai állítások, melyek forradalmi eszközöket próbálnak meg igazolni a jogállami eszközökkel szemben a kormányoldal céljai érdekében, hiszen ők maguk sem kérdőjelezik meg a jelenlegi berendezkedés jogszerűségét.

Erre is tekintettel az Országgyűlés és a Kormány teljes mértékben kötve van az Alaptörvény szabályaihoz, ezért nem legitim és nem igazolható egyetlen olyan lépés sem, mely átlépi annak elveit és szabályait.

III. Az Alaptörvény-módosítás alkotmányjogilag aggályos elemei

1. 12 éves időkorlát országgyűlési képviselői mandátum betöltésére

A demokratikus országokban rengeteg példa akad arra, hogy bizonyos kiemelt közhatalmi tisztségek betöltése felső időkorláthoz kötött. Tipikus e korlátozás intézményesítése köztársaságok államfői esetén, így például legfeljebb két ciklust tölthet hivatalban az Amerikai Egyesült Államok elnöke, a Francia Köztársaság elnöke vagy éppen Magyarország köztársasági elnöke is.

Arra már jóval kevesebb példa akad, hogy kormányfőkre is hasonló limit vonatkozzon: az európai országok közül egyetlenben sem élt ezzel az eszközzel az alkotmányozó hatalom. Magyarország Alaptörvényének tizenhatodik módosítása bevezet ugyan egy 8 éves határt a magyar miniszterelnök esetén, ugyanakkor egyelőre kétséges e szabály tartóssága, hiszen ez teljesen idegen mind a magyar közjogi hagyományoktól, mind pedig az európai demokratikus szokásjogtól. A miniszterelnök a parlamentáris rendszerekben csak addig maradhat hatalomban, ameddig bírja a törvényhozás többségének támogatását. Éppen emiatt igaz az is, hogy az ilyen berendezkedésű országokban informális hatalomgyakorlásra ad lehetőséget a parlamenti többség, a képviselők feletti befolyás, mely egy nagy támogatottságú pártelnök esetén adottnak tekinthető. Ezek alapján tehát **a kormányfőre vonatkozó időbeli korlát sem nem hatékony, sem nem célszerű, hiszen a valódi befolyást minden esetben a többséggel rendelkező párt tényleges vezetője gyakorolja.**

A fentiek ellenére a miniszterelnök cikluskorlátozásának igazolására léteznek releváns érvek. Ugyanez nem mondható el az országgyűlési képviselők esetén. Hangsúlyozni szükséges, hogy a politikai hatalom intézményei körében cikluskorlátozás egyszemélyi vezetőkre, konkrét tisztségviselőkre vonatkozik, azonban **az Országgyűlés testületi szerv 199 fős tagsággal, így nem merülhet fel érvként a személyes hatalommal való visszaélés elleni fellépés.** Egyetlen országgyűlési képviselő sem gyakorol egyedül olyan közhatalmat, mely indokolná annak korlátozott ideig történő betöltését. A törvényhozó hatalmi ág tekintetében a hatalom korlátozottsága és elszámoltathatósága a négyévente tartott szabad választásokon mutatkozik meg, hiszen ekkor a testület egésze, és a képviselők egyenként is leválthatók. A cikluskorlát tehát a testületi jellegből fakadóan nem konkrét személyek vonatkozásában, hanem a választói akarat kifejeződéséből következő testületi összetételben jelenik meg.

Ennél is súlyosabb azonban, hogy ez **az elképzelés jelentős mértékben korlátozza a választójogot.** Az Országgyűlés a népképviselet legfőbb szerve, a demokratikus intézményrendszer alapja. **A demokratikus jogállam lényege, hogy a választójog aktív és passzív formája is általános, azaz minden nagykorú magyar állampolgár szavazhat, és jelöltként el is indulhat a választáson.** A 12 éves korlát mindkét részjogosítványt sérti, hiszen a választótól elvonja azt a jogot, hogy arra a jelöltre szavazzon, akit a legjobbnak lát, míg a jelölttől az indulás jogát vonja el anélkül, hogy ennek alkotmányos indoka lenne. Ha a választópolgárok többsége úgy ítéli meg, hogy az adott képviselőnek a továbbiakban nem jár bizalom, akkor leváltják, azonban ezt a döntést nem hozhatja meg helyette a jogrendszer, hiszen ez beavatkozást jelent a népszuverenitásba és korlátozza a demokratikus választói akarat kifejeződését.

A választójog mellett az elképzelés korlátozza a közhivatal viseléséhez fűződő jogot is, hiszen bizonyos személyeket anélkül zár ki ennek további gyakorlásából, hogy erre saját magatartásukkal okot adtak volna.

Ezt az érvelést erősítette meg Tordai Csaba ismert baloldali ügyvéd is, aki felhívta a figyelmet arra, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezményével is ellentétes lehet egy ilyen szabályozás: *„Az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata alapján nagy bizonyossággal jelezhető előre, hogy az országgyűlési képviselők megbízatási idejének tervezett magyar korlátozása (legyen az tizenkét vagy nyolc év) nem fog megállni Strasbourgban. Ahhoz, hogy a passzív választójog korlátozása egyezménykonform legyen, az Egyezmény értelmében vett legitim célt kell szolgálnia és az elérni kívánt céllal arányosnak kell lennie. Eleve kétséges, hogy ilyen, az Egyezmény értelmében vett legitim cél kimutatható-e a parlamenti képviselők cikluskorlátja mellett, ha azonban kimutatható is lenne ilyen legitim cél, azzal biztosan nem arányos a tervezett korlátozás.”*¹

Az alkotmányjogi érvek mellett politikai jellegű problémák is felmerülnek a javaslat alapján. A politika műfajában kiemelkedő jelentősége van a személyes tapasztalatnak. Ez ugyanis egy olyan szakma, melynek vastörvényeit a legalaposabban úgy ismerheti meg egy polgár, ha részt vesz benne, tanul a tapasztaltabbaktól, és levonja saját sikereinek, illetve kudarcainak tanulságait. Nem csoda, hogy a demokratikus országokban a legtöbb esetben azok a politikusok kerülnek magas kormányzati pozícióba, akik korábban több ciklust eltöltöttek valamilyen alacsonyabb szintű politikai tisztségben: többek között képviselő, polgármester, szövetségi államokban tartományi vezető lehet ilyen. **Ha valaki legfeljebb 12 évet tölthet el a parlamentben, akkor nincs elegendő ideje ahhoz, hogy összegyűjtse a politikai életben való boldoguláshoz szükséges gyakorlati tudást és tapasztalatot.** Ennek nem csak a személyére nézve lehet következménye: a tapasztalatlan politikai vezető nem ismeri a politikai akarat érvényesítéséhez szükséges módszereket, ami végső soron demokratikus deficitet okoz, hiszen a választáson kapott felhatalmazását nem tudja átültetni a gyakorlatba.

Ez oda vezet, hogy a folyamatosan cserélődő politikai osztály helyett **a demokratikusan nem elszámoltatható állami bürokrácia veszi át a tényleges irányítást, ami a demokratikus deficit mellett azzal a következménnyel is jár, hogy a hétköznapi ügyvitelen túli politikai döntések egyszerűen nem születhetnek meg.** Az is előfordulhat, hogy a tényleges hatalomgyakorlók a háttérben mozgatják majd a politikai strómanként mozgó, cserélhető képviselőket. Az állam cselekvőképességének ezen fogyatékossága nem csak a belső, de a külső szuverenitást is korlátozza. **A Magyarország sorsát befolyásolni törekvő nemzetközi szereplők – intézmények, szervezetek vagy éppen gazdasági erők – jóval könnyebben tudnak érdeket érvényesíteni egy olyan államszervezetben, melynek politikai vezetése tapasztalat híján nincs abban a helyzetben, hogy e törekvéseknek ellentartson.**

Hasonlóan látja ezt a már idézett Tordai Csaba is: *„A politikus akkor tudja betölteni a szerepét, ha képes a civil vagy üzleti szféránál sokkal komplexebb érdekviszonyokban és konkuráló bonyolult értékszempon-
tok között eligazodni, azokat becsatornázni, valós súlya szerint értékelni, majd – akár a szükséges leegyszerűsítések után – józan döntést hozni. Összefoglalóan: tudja gyakorolni a hatalmat. Az, hogy erre ki képes és ki nem, az élesben, a gyakorlatban derül ki. Akár egy nagy céget is kiválóan elvezethetett valaki,*

¹ https://jog.tk.elte.hu/blog/2026/06/a-parlamenti-kepviselok-cikluskorlatja-rol?fbclid=IwDGRleASwV85leHRuA2FlbQlXMQBZcnRj-BmFwcF9pZAo2NjI4NTY4Mzc5AAEeWslYlb6bxGuB8a6LQR48O4TnGiuA4a47B3FJmqongee9t-XOFImTvhMABe0_aem_FqUiDGNT_vqTvujjmPwUHA

lehetett nagyszerű civil szervezeti vezető, korántsem biztos, hogy az ott megszerzett készségei és reflexei képessé teszik arra, hogy közhatalom gyakorlója legyen.

*Megkockáztatom, egy kezdő képviselő első parlamenti ciklusa még egy szép korábbi karrier után is rá-megy erre a tanulásra. Ha tizenkét, vagy főleg ha nyolc év a leghosszabb parlamenti karrier, alig néhány valóban aktív év jut még a tehetséges képviselőknek is a betanulás után az exitre való készülés előtt. Mindez azzal jár, hogy **a javasolt cikluskorlát lényegében kiiktatja a valós hatalom gyakorlóit közül a demokratikus legitimitációval rendelkező országgyűlési képviselőket, tágabban a választott politikai osztályt. A hatalom természete viszont olyan, hogy ha abban vákuum keletkezik, azt valami/valaki kitölti.***²

Kijelenthető tehát, hogy az országgyűlési képviselőkre vonatkozó cikluskorlátozás nem alkalmas a túlzott hatalomgyakorlás korlátozására, ugyanakkor korlátozza a népszuverenitást, és aláássa a magyar állam integritását, cselekvőképességét. Indokolt lenne tehát ezen javaslat teljeskörű elvetése.

2. Az alkotmánybírók nyugdíjkorhatárának visszamenőleges hatályú alkalmazása

Önmagában az, hogy az alkotmányozó hatalom visszaállítja a korábban is létezett 70 éves nyugdíjkorhatárt, nem problematikus. Az azonban már súlyos jogsértés, hogy ezt nem a jövőben megválasztandó alkotmánybírókra, hanem a jelenleg törvényesen 12 éves hivatali idejüket töltő tagokra is vonatkozik. Ez ugyanis azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróság bizonyos tagjai azelőtt veszítik el megbízatásukat, hogy a megválasztásukkor fennálló szabályok szerinti hivatali idejüket kitöltötték volna. **Ez ebben a formában visszamenőleges hatályú jogalkotásnak minősül, hiszen utólag intézményesít egy új hivatalmegszűnési okot olyan tisztségviselők esetén, akiknek a politikai hatalom általi elmozdíthatatlansága az alkotmányos berendezkedés egyik garanciális jelentőségű szabálya.**

Az elmozdíthatatlanság a független és pártatlan döntéshozatal egyik legfőbb biztosítéka. Azt szolgálja, hogy egy alkotmánybíró döntéseinek meghozatala során ne kelljen tekintettel lennie arra, hogy döntésének tartalma miatt elveszítheti tisztségét. Ugyanezt szolgálja egyébként az a Fidesz-KDNP többség által megalkotott szabály, amely kizárja a testület tagjainak újraválaszthatóságát: így sem a megbízatás idő előtti elvesztése, sem pedig annak meghosszabbítása nem határozhatja meg a döntés irányát.

Az Országgyűlés politikai testület. Ha alkotmányozóként eljárva megsérti az elmozdíthatatlanság elvét annál a testületnél, melynek egyik fő funkciója épp az Országgyűlés döntéseinek alkotmányossági felülvizsgálata, akkor sérül a hatalmi ágak szétválasztása, és az Alkotmánybíróság döntéseit politikai befolyás árnyéka alatt hozza meg.

Az Amnesty International nevű progresszív-liberális szervezet is éles kritikákat fogalmazott meg az Alkotmánybíróságot érintő elképzelések egyes elemei kapcsán. Idézik az elmozdíthatatlanság elvét, mely a valódi függetlenség egyik fontos garanciája. „*A bírói és alkotmánybírói függetlenség elválaszthatatlan eleme az elmozdíthatatlanság elve, amely szerint a felső korhatár betöltése előtt a bírót, illetve alkotmánybírókat akarata ellenére tisztségéből megfosztani nem lehet. A Tervezet átmeneti rendelkezése szerint azonban azon alkotmánybírók megbízatása, akik a módosítás hatálybalépésekor már betöltötték a hetvenedik életévüket, a hatálybalépést követő hónap első napján, tehát gyakorlatilag azonnal megszűnik. Ennek eredményeként rövid időn belül több hivatalban lévő alkotmánybíró kerül elmozdításra, és kapcsolódó ügyeik átkerülnek más tagokhoz. Ez a megoldás tartalmi és formai szempontból*

² Uo.

*egyaránt sérti a bírói függetlenség elvéből fakadó elmozdíthatatlansági követelményt.*³ Ez a kritika azért is jelentős, mert egy olyan szervezettől származik, mely a kormányzat céljaival egyetért, így e tekintetben eszközvitával állunk szemben. Ezzel szemben a mi álláspontunk szerint a cél is vitatható, hiszen nem látjuk igazoltnak az Alkotmánybíróság politikai befolyásoltságára vonatkozó állításokat.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága nemrég hozott ítéletében azt rögzítette, hogy jogállamban egy közjogi méltóság megbízatása kizárólag előre meghatározott, kellően világos és előrelátható megszüntetési okok alapján, pártatlan eljárásban szüntethető meg. Az Egyezményvel nem egyeztethető össze, ha a jogalkalmazó egy más rendeltetésű jogintézményt használ fel azért, mert a jogrend nem biztosít közvetlen lehetőséget a mandátum megszüntetésére.⁴

Látható tehát, hogy a tudományos és jogi érvek mellett az irányadó bírói gyakorlat is arra jut, hogy a fűnyíróelv-szerű eltávolítás semmilyen esetben sem felelhet meg a jogállami követelményeknek.

3. A köztársasági elnök eltávolítása

A javaslatnak a jogállamiság elvével leginkább összeegyeztethetetlen eleme az a rendelkezés, mely egy huszárvágással, minden további eljárás vagy vizsgálat lehetősége nélkül megszünteti Sulyok Tamás köztársasági elnök – törvényesen 2029-ig tartó – megbízatását. **A tervezett intézkedés indokolása kizárólag politikai érveket tartalmaz: lényegi eleme a társadalom részéről történt bizalomvesztés.**

Az Alaptörvény 12. cikke taxatív felsorolást tartalmaz arról, hogy a köztársasági elnök megbízatás milyen esetekben szűnik meg. Sem az alaptörvényi rendelkezés, mint megszűnést keletkeztető jogi tény, sem pedig a bizalomvesztés, mint megszűnési indok nem szerepel e rendelkezések között. **A köztársasági elnök felelőssége a magyar alkotmányos rendszerben kizárólag jogi jellegű: az Alaptörvény 13. cikke alapján csak abban az esetben lehet tisztségétől megfosztani az államfőt, ha megsérti az Alaptörvényt, hivatalának gyakorlása során szándékosan megsérti a törvényeket, vagy szándékos bűncselekményt követ el.** Ez rendkívül szigorú feltételrendszer, amelyből világossá válik, hogy alkotmányosan kizárólag objektív, jogi indokok vezethetnek oda, hogy a köztársasági elnök megbízatása akaratán kívül idő előtt megszűnjön.

A politikai felelőtlenséget támasztja alá az a tény is, hogy az államfő számos döntése miniszteri ellenjegyzéshez kötött. A miniszteri ellenjegyzés alkotmányos funkciója éppen a politikai felelősség átvállalása: a Kormány politikai felelősséggel tartozik az Országgyűlésnek, mely az elnöki döntések tekintetében ezen ellenjegyzésen keresztül jelenik meg. A miniszter így politikai értelemben akkor is felelős az általa ellenjegyzett döntésért, ha azzal kifejezetten nem ért egyet. A köztársasági elnököt a parlament nem tudja felelősségre vonni: nem intézhető hozzá kérdés, nincs lehetőség interpellációra, nem lehet bizalomvesztés okán leváltani. Ezeket az eszközöket ugyanis a hatalommegosztás elve alapján kizárólag a végrehajtó hatalom intézményeivel, szereplőivel szemben lehet alkalmazni (eltekintve néhány független szereplőtől, akiket ugyanakkor leváltani szintén nem lehet politikai alapon: ilyen például a Magyar Nemzeti Bank elnöke). **Nem képzelhető el tehát egyetlen olyan legitim, elfogadható indok sem, mely a köztársasági elnök megbízatásának Országgyűlés által történő megbízatását igazolni lenne képes.**

³ https://www.amnesty.hu/wp-content/uploads/2026/06/TG_17_Alaptv_mod_velemen_y_Amnesty_Int_Mo_20260627.pdf

⁴ CASE OF SHEVCHUK v. UKRAINE, az ítélet szövege elérhető: <https://hudoc.echr.coe.int/#{%22documentcollectionid2%22:%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22,%22itemid%22:%22001-250747%22%22}>

Szükséges megjegyezni, hogy a hatályos jogban létező, és ezért kétséget kizáróan legitim eszköz, a tisztségtől való megfosztás intézményének alkalmazása sincs egyedül az Országgyűlés kezében: a képviselők kétharmadának indítványára az Alkotmánybíróság folytat le jogi vizsgálatot az államfő esetleges jogsértése ügyében, melynek végén e testület is kétharmados többséggel állapíthatja meg az elnök felelősségét. További körülmény, hogy **a törvényhozás által készített beadványnak részletes jogi érvelést kell tartalmaznia, mely alátámasztja a beadvány megalapozottságát.** E ponton látható világosan, hogy a jelenlegi kormánytöbbség miért nem él az Alaptörvény 13. cikke szerinti eszközzel: jogi érveket nem, kizárólag politikai okokat tudnak felhozni álláspontjuk alátámasztására, azaz nem állnak rendelkezésre olyan indokok, melyeket az Alkotmánybíróság elé kerülő indítványban rögzíteni tudnának.

Könnyedén eljuthatunk ezért arra a következtetésre, hogy Sulyok Tamásnak azért kellene mennie, mert **a kormányzati hatalom így kívánja. Ez pedig éppen az az esetkör, amelynek kizárása érdekében a jogállamiság és az alkotmányosság kifejlődött, és védelemre érdemes.** Legyen bármekkora felhatalmazása egy kormánypártnak, a jog áthágására akkor sincs igazolható indok. Valótlan és önfelmentő hivatkozás tehát az, hogy a magas részvétel mellett megkapott alkotmányozó többség önmagában elegendő az ilyen, jogilag nem védhető döntések meghozatalához. Nem változtat ezen az sem, hogy a miniszterelnök a választási kampányban ígéretet tett minderre. **Jogellenes lépésre ugyanis nem hatalmazhat fel a választói támogatás sem: a jogállamiság éppen akkor működik, ha a demokratikus népakarat érvényesülésének az alkotmányos rendszer és a jog gátat szab.**

Hasonlóan érvel az egykori szocialista-liberális kormány igazságügyi minisztere, Petrétai József alkotmányjogász professzor is, akit nehéz fideszes elfogultsággal vádolni. A volt miniszter a következőkre hívja fel a figyelmet: [az ún. „bábok” esetén] *„[m]egbízatusuk megszüntetéséről tehát kizárólag a jog alapján, külső politikai nyomás nélkül kell döntést hozni, mert a jogsértéseket – ha voltak – meg kell szüntetni és orvosolni szükséges, és az ezekért viselt felelősség érvényesítése elengedhetetlen. Ha azonban jogi felelősségmegállapítás nincs, úgy elmozdításuk csak politikai okokból történhet, amely alkotmányjogi szempontból rendkívül nehéz és kétséges, ugyanis ez a megoldás a jogállami követelményekkel nem egyeztethető össze, az utólagos, politikai értékelés alapján történő szankcionálás pedig önkényesnek minősül. E tisztségviselők elmozdítására ugyanis csak az elkövetett jogsértések, illetve ezek orvoslásának szükségessége adhatnak okot, a pusztán politikai-hatalmi megfontolások nem, mert erre a választóktól sem kérhető felhatalmazás.”*⁵

Különösen fontos az idézett gondolatmenet utolsó mondata, mely világossá teszi, hogy a demokrácia téves, rosszhiszemű értelmezése az az álláspont, mely szerint a nagy választói felhatalmazás egyben jogalapot is teremt független közjogi tisztségviselők eltávolítására. Nem kétséges, hogy már önmagában a „báb” minősítés is politikai kategória, és a minősítés alapjául szolgáló gondolatok is kizárólag politikai állásfoglalásként értelmezhetők. **A köztársasági elnök eltávolítása ebben a formában ezért jögon kívüli tetteként értékelendő, s mint ilyen, antagonisztikus ellentétben áll a jogállam helyreállításának igényével.**

A Human Rights Watch emberi jogvédő szervezet is éles kritikát fogalmazott meg a tervezett intézkedéssel szemben. A szervezet sérelmezte, hogy az államfőt tisztességes eljárás nélkül tervezik eltávolítani, mely nem felel meg az alkotmányos jogállami követelményeinek. Kritizálták továbbá a tervezet véleményezésére adott rövid időt, továbbá felhívták a figyelmet arra is, hogy a Velencei Bizottság ellenzi az

⁵ https://jog.tk.elte.hu/blog/2026/06/az-orban-babok-helyzeterol?fbclid=IwdGRleASkcahleHRuA2FibQIxMQB-zcnRjBmFwcF9pZAo2NjI4NTY4Mzc5AAEq6dKljiGm21vT5ZuSNWtTU1fBgwhkpxqOQiau1NI-il2UDS32JqZMYKSTZ4_aem_vLPkLd7R66NKnklksOptlg

országgyűlési képviselőkre vonatkozó 12 éves korlátozást is.⁶ Különös súlyt ad e kritikának, hogy egy olyan szervezet fogalmazta meg őket, mely erősen kritikus volt Fidesz-KDNP alkotmányos reformjaival szemben is, és legitimnek tartja a jelenlegi magyar berendezkedés módosítására irányuló szándékot. **A Tisza Párt intézkedéseivel szemben tehát nem csak azok a jobboldali szereplők tiltakoznak, melyek elvi élel, a hatályos rend védelmében utasítják el a változásokat, hanem azok is, akik a módosítások pártolói, de ragaszkodnak ahhoz, hogy ennek során a jogállamiság garanciái biztosítottak legyenek.** Hasonlóan érvel a már idézett Amnesty International is, mely a tisztességes eljárás követelményeivel szembenállónak tekinti a köztársasági elnök eltávolításának ezen módját.⁷ Megjegyezzük, hogy ellentétben e szervezettel, álláspontunk szerint nincsenek valódi jogi érvek Sulyok Tamás elmozdítása mellett, **a kormányoldal csak politikai jellegű kritikákat fogalmazott meg.** Azt is rögzíteni szükséges, hogy az Amnesty International által is hangsúlyozott tisztességes eljárás álláspontunk szerint nem valósulhat meg úgy, hogy annak végeredménye már az eljárás kezdetekor ismert.

A tisztességes eljárás lényegi sajátosságai közé tartozik ugyanis, hogy előítéletektől mentesen, pártatlanul, részrehajlás nélkül és tények alapján eljárva hoz döntést a jogalkalmazó szerv, amely folyamat a legelső pillanattól kezdve korrumpálódik abban az esetben, ha már egy előre szándékolt döntés elérésére irányul. Azért szükséges ezt kiemelni, mert az Amnesty International írásában hangsúlyozza, hogy szerintük Sulyok Tamás eltávolításához vezetne egy esetleges megfosztási eljárás. Így viszont a szervezet önellentmondásba keveredik, hiszen egyrészt – helyesen – követeli a tisztességes eljárás lefolytatását, másrészt – helytelenül – már előre tudni véli annak eredményét. **Ha egy jogi eljárásnak már előre ismert a végeredménye, akkor az az eljárás fogalmilag nem felelhet meg a tisztességes eljárás követelményének.** Ezzel együtt feltétlen megfontolást igényel az a szempont, hogy akárhogy is vélekedünk a jelenlegi elnök tevékenységéről, egy alkotmányos rendelkezésnek álcázott egyedi döntéssel való eltávolítás nem elfogadható megoldás.

A 2026. április 12-én megtartott általános választáson két dologról döntött a magyar nép: elsőként arról, hogy az Országgyűlésben mely pártok mekkora arányú képvisellel rendelkezzenek. Másodikként ezen keresztül, közvetett módon arról, hogy mely erő alakítson kormányt és vezesse a végrehajtó hatalmat. Ez a döntés a Tisza Pártot világosan felhatalmazta arra, hogy – akár alkotmányos változásokat is végrehajtva – irányítsa az országot.

Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése alkotmányos elvként rögzíti a hatalommegosztás elvét, melynek időbeli dimenziója, hogy a végrehajtó hatalmon kívül elhelyezkedő alkotmányos tisztségviselők megbízatási ideje eltér az Országgyűlés és a Kormány megbízatásától. Ebből következően normális, elvárt és nem megkérdőjelezhető eleme a hatályos hazai közbizalmi rendszernek, hogy a parlamenti választáson hatalomra kerülő, ezáltal kormányzati hatalomhoz jutó politikai erő együttműködjön az előző ciklusban megválasztott tisztségviselőikkel, és nincs jogalapja annak, hogy pusztán a választási eredményre hivatkozva eltávolítsa őket.

Nem terjed, mert nem terjedhet tehát ki a felhatalmazás arra, hogy a törvényhozás és a végrehajtás rendszerén kívüli alkotmányos szereplőket eltávolítson a többség, ugyanis ebben az esetben kilépünk a jog és az alkotmányosság keretei közül, melynek épp az a funkciója, hogy megakadályozza a kormányzati hatalommal való visszaélést. Petrétai erről a következőket írja: „A választás aktusa – mint felhatalmazás

⁶ https://www.hrw.org/news/2026/06/25/hungary-rushed-constitutional-changes-undermine-rule-of-law?fbclid=IwZXh0bgNhZWQCMTEAc3JOYwZhcHBfaWQPNDM3NjI2MzE2OTczNzg4AAEeKaX6H-85NUxgh-npaKUmkP2j5x11oUMI1h3E8dNx5vfmTKf0p5J3vzr35GU_aem_q318dYi5LcVqGgCbQoQouQ

⁷ https://www.amnesty.hu/wp-content/uploads/2026/06/TG_17_Alaptv_mod_velemen_y_Amnesty_Int_Mo_20260627.pdf

– egyébként sem forradalmat jelent, hanem elsősorban a jövőbeni kormányzásra irányuló megbízatást. A fennálló helyzet tehát nem indokol „forradalmi jogalkotást”, sem pedig az Alaptörvény olyan módosítását, amely bizonyos közjogi tisztségviselők menesztését tenné lehetővé.”

A javaslat elfogadása tehát súlyos beavatkozást jelentene a magyar alkotmányos rendszer jogszerű működésébe, és a hatalommal való visszaélés tipikus eseteként olyan precedenst teremtene, mely a magyar államgépezet eróziójának folyamatát is megalapozhatja.

4. A sarkalatos törvények körének csökkentése

A sarkalatos törvények olyan törvények, melyek elfogadásához vagy módosításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának támogatása szükséges. Az ilyen jogszabályok létének célja az, hogy az egyszerű többséggel rendelkező mindenkori kormányoldal ne tudja anélkül módosítani az általuk előírt szabályokat, hogy az ellenzék ahhoz nem járul hozzá. 2010 után jelentős mértékben nőtt a sarkalatos törvények számaránya a jogrendszeren belül, ami nagyjából nem bírt gyakorlati jelentőséggel arra tekintettel, hogy a 2015 és 2018 közötti kivételtől eltekintve ebben az időszakban csak kétharmados felhatalmazással rendelkező kormányok voltak hivatalban. Ezzel együtt a sarkalatos törvények az egyszerű többséggel rendelkező kormányok mozgásterét szűkítik, erre tekintettel pedig sok kritika érte ezek nagy számát.

Önmagában az a tény tehát, hogy csökken a sarkalatos törvények száma, nem vet fel problémát. Egyes konkrét szabályozási tárgykörök esetén ugyanakkor aggályosnak tekinthető, hogy egyszerű többséggel is lehet majd módosítani a szabályozást. Ilyen kérdés például a termőföldek védelmének ügye, az adatvédelem egyes kérdései, az Állami Számvevőszéket, vagy éppen a Magyar Nemzeti Bankot érintő szabályozás.

Előbbi két terület fontos alapvető jogokat érint, ráadásul a termőföldek védelme a magyar gazdaság működése szempontjából is kiemelten jelentős kérdés, mely politikailag is igen érzékeny. Utóbbi két terület pedig az alkotmányos berendezkedés kiemelkedő fontosságú független intézményeinek működését érinti, ezáltal a teljes magyar államgépezet alapvető kérdéseiről van szó. Indokolt lenne tehát a jelenleg tervezettnél szűkebb körben csökkenteni a sarkalatos törvények számát, hiszen egyes nagy jelentőségű kérdések eldöntéséhez továbbra is széles politikai konszenzusra van szükség.

IV. A Nemzeti Vagyonviszaszerzési és Védelmi Hivatal

A Kormány az Alaptörvény 17. módosítása mellett az NVVH létrehozásáról szóló törvénytervezetet is nyilvánosságra hozta. Az elképzelések alapján **az NVVH lényegében egy speciális korrupcióellenes ügyészségként működne, széles körű nyomozati, kényszerintézkedések megételére vonatkozó, valamint vádképviseleti hatáskörökkel.** Önmagában az a tény, hogy az Országgyűlés a rendes ügyészség mellett különleges hatáskörű ügyészséget is létrehoz, nem feltétlenül jelent alkotmányjogi problémát. Különböző szakmai álláspontok szerint többféleképpen megítélhető e lépés helyessége vagy hasznossága. A javaslat egyes elemei azonban igen komoly alapjogséremlmek lehetőségét vetik fel, melyre tekintettel indokolt lenne az elképzelés átgondolása.

1. Az elnök és az elnökhelyettesek megválasztása és eltávolítása

Az Alaptörvény 17. módosításában szereplő tervezet szerint az NVVH független szerv, mely csak a törvényeknek van alárendelve, és senki által nem utasítható. Ahhoz, hogy ez az elképzelés a gyakorlatban is megvalósuljon, **olyan garanciákra van szükség, melyek kizárják az illetéktelen politikai befolyás, nyomásgyakorlás lehetőségét. A közzétett tervezet azonban erre két okból sem alkalmas.**

Az NVVH elnökét és helyetteseit az elképzelés szerint az Országgyűlés Alkotmányügyi Bizottsága javaslatára az Országgyűlés választaná meg kétharmados többséggel. A jelenlegi parlamenti erőviszonyokat, valamint a hatályos választási rendszert figyelembe véve ez nem teszi feltétlenül szükségessé az ellenzéki frakciók bevonását a hivatal vezetőinek kiválasztási, kinevezési folyamatába. Ez megegyezik a jelenlegi kormánypárt által a korábbi években rendszeresen bírált gyakorlattal, melynek során az akkori többség szintén az ellenzék bevonása nélkül hozott meg fontos döntéseket. Ennél is nagyobb probléma ugyanakkor, hogy így az NVVH vezetői valószínűleg a Tisza Párthoz köthető személyek lesznek, akik politikai elfogultságuk esetén visszaélhetnek a hivatalnak biztosítani tervezett igen széles hatáskörökkel.

Ha azonban elfogulatlanul látnák el feladataikat, és így a kormánypártnak kellemetlen ügyekben is alaposan eljárának, a törvényjavaslat másik fontos hiányossága miatt veszélybe kerülhet a pozíciójuk. **Ha ugyanis a javaslat ebben a formában hatályba lép, akkor a hivatal vezetői pontosan ugyanolyan módon leválthatók, mint ahogy a megbízatásukat nyerték: az Alkotmányügyi Bizottság javaslatára azt Országgyűlés kétharmados többségével.** Igaz ugyan, hogy ehhez vagy önhibából eredő, vagy önhibán kívüli kötelezettségszegést kell megállapítani, de a javaslat megfogalmazásának általános jellege miatt erre könnyen találhat indokot egy kreatív szereplő. Kiemelten igaz mindez annak fényében, hogy a parlament politikai testület, így nem várható el tőle a pártatlan, szakmai alapú működés.

Éppen az a folyamat, ami Sulyok Tamás köztársasági elnök eltávolítása kapcsán zajlik, ad kellő alapot ezen aggodalomnak. Amint azt fentebb kifejtettük, a köztársasági elnök eltávolítása kapcsán jogi érvekre lenne szükség az Alaptörvény szerint, ugyanakkor a Tisza Párt politikai alapon tervez dönteni a kérdésben. Ez világosan megmutatja, hogy **ha van szándék, akkor van lehetőség is arra, hogy hivatkozási alapot találjanak az NVVH vezetőinek eltávolítására is, ahol ráadásul a törvénytervezet megfogalmazása is nagyobb mozgásteret hagy a politikai értelmezésre, mint a köztársasági elnök tisztségtől való megfosztására vonatkozó hatályos szabályozás.** Míg ugyanis az államfőnél három, konkrétan meghatározott feltétellel valamelyikének kell bekövetkeznie a megfosztási folyamat elindításához, az NVVH elnöke és helyettesei esetén elég a feladatok ellátásának hiánya, illetve a kötelezettségszegés. Könnyen belátható, hogy erre egy ügyészséghez hasonló szerv esetén különösebb erőfeszítés nélkül lehet indokot találni: például nem indított nyomozást egy olyan ügyben, mely a kormánypárt szerint kivizsgálást igényelne. Épp ilyen, mulasztással összefüggő állításokkal próbálja igazolni a Tisza Párt Sulyok Tamás eltávolítását is, ahogy a legfőbb ügyéssel szembeni kritikák középpontjában is hasonló érvelések állnak.

Világosan látható tehát, hogy **a törvényjavaslat épp olyan jellegű kiskaput hagy meg a politikai hatalom nyomásgyakorlása számára, melyet ugyanez a hatalom más tisztségviselők esetén maga is éppen aktívan használ.** Ez előrevetíti, hogy az NVVH vezetői kormánypárti befolyás alatt állnának még abban az esetben is, ha minden szándékuk meglenne ahhoz, hogy feladatukat valóban pártatlanul, a törvényes keretek teljeskörű betartásával végezzék el.

2. A köztvagyonvédelmi vizsgálat aránytalanul korlátozza a büntetőeljárás garanciáit

A törvényjavaslat szerint az NVVH olyan közvagyonvédelmi vizsgálat lefolytatására lenne jogosult, melyek magántulajdonban lévő gazdasági társaságok működését is ellehetetlenítenék anélkül, hogy kellő garanciális szabályok védenék a magánfeleket az illetéktelen állami beavatkozástól.

A Javaslat 11. alcíme szabályozza a vizsgálat kereteit, melyek igen széles hatáskört biztosítanak az NVVH számára. A vizsgálat célja a 31. § (2) bekezdése szerint a közvagyonvédelmi intézkedés megalapozása. Ezzel két fontos probléma is akad.

Elsőként: a törvényjavaslat definíciója szerint közvagyonvédelmi intézkedés jelentés, más szerv eljárásának kezdeményezése, továbbá a Hivatal hatáskörébe tartozó eljárási intézkedés. A fogalommeghatározás tehát nem teljesen pontos, hiszen nem minden esetben egyértelmű, hogy ezek az intézkedések mit jelentenek. **Az például nem derül ki a javasolt normaszövegből, hogy a Hivatal büntetőeljárási, vádképviselési hatásköreinek gyakorlása e körbe tartozik-e. Ennek azért van jelentősége, mert a büntetőeljárás a terheltek alapvető jogait igen jelentős mértékben korlátozza, így alapvető fontosságú, hogy csak olyan esetekben indulhasson meg, amikor valóban fennáll a bűncselekmény gyanúja.** A közvagyonvédelmi vizsgálat azonban a közvagyonvédelmi kockázatértékelésen alapszik, amely kockázatértékelés nem csak a jogsértésekre, hanem általános jelenségekre, például rendszerszintű kockázatokra és problémákra (sic!) is vonatkozik. Ha tehát a közvagyonvédelmi kockázatértékelés alapján megindított közvagyonvédelmi vizsgálat eredményeképp olyan közvagyonvédelmi intézkedés is születhet, mely büntetőeljárás alapjául szolgálhat, vagy abban jelentőségre tesz szert, akkor szükséges lenne alapjogvédelmi okokból világosan elválasztani a rendszerszintű kockázatok és problémákat a bűncselekmény gyanújától, ellenkező esetben **az egyedi cselekmények elbírálására való büntetőeljárás általános jelenségek elleni fellépéssé alakulhat, mely ellentétes a büntetőeljárás alkotmányos garanciáival, például az ultima ratio jelleggel és a nullum crimen elvvel is.** Az a veszély merül fel ugyanis, hogy az általános kockázatok is a vád részévé teszi a Hivatal, ami azt jelentheti, hogy anélkül minősítene egyes jelenségeket büntetendővé, hogy a törvény ezt előzetesen megtiltotta volna.

A közvagyonvédelmi intézkedés megalapozásának céljával szemben felmerülő másik kritika azért vehető fel, mert a megfogalmazás arra enged következtetni, hogy a kockázatértékelés alá vont jogalannal szemben feltétlenül cél az intézkedés megalapozása. Aggályos, hogy a jogalkotó ezen szöveg elfogadása esetén megfordítaná a logikai sorrendet: **egy ilyen kockázatértékelés célja jogállami keretek között annak vizsgálata lenne, hogy szükséges-e további intézkedés megtétele, nem pedig a már előre eldöntött intézkedés megalapozása.** Ez látszólag olyan, mintha elvesznénk a részletekben, holott valójában nagy jelentőségű kérdés. **Ha egy ügyészégi hatáskörökkel is felruházott állami szerv a rá vonatkozó törvény szerint eleve egy bizonyos eredményt szeretne látni, akkor a vizsgálat nem objektív, hanem célzatos lesz, és ez megnyitja az utat a koncepciózus jelleg felé.** Az ártatlanság véelme, mely évezredes jogi alapelv, akkor érvényesül megfelelően, ha a büntetőjogi felelősséget vizsgáló jogalkalmazó szervek nem prejudikált eredmény alapján járnak el, hanem a rendelkezésre álló bizonyítékokat értékelik. Természetesen a jóindulatú értelmezés szerint a tervezet eleve erre gondolt, ugyanakkor a megfogalmazás alapján ez nem derül ki egyértelműen, márpedig a normavilágosság követelménye alapján szükséges lenne, hogy kizárható legyen a fentebbi értelmezés lehetősége. Indokolt lenne tehát ezt a részt másképpen megfogalmazni, ügyelve annak pontos és teljeskörű betartására, hogy a jogszabálysöveg egy pártatlan és alapos vizsgálatnak teremtsen jogalapot, és zárja ki a prekoncepciók alkalmazását.

3. A közvagyonvédelmi vizsgálat aránytalanul korlátozza a magántulajdont

Súlyosabb kockázatokat vet fel azonban a közvagyonvédelmi vizsgálat tartalmára vonatkozó elképzelés az alábbiak szerint.

A közvagyonvédelmi vizsgálatot a törvényjavaslat 32. § (1) bekezdése szerint „irat” formájában kell megindítani. Ezen közigazgatási aktus besorolása nem egyértelmű, de vélhetően nem tekinthető olyan határozatnak, amely ellen jogorvoslatnak van helye. Ez súlyos garanciális kockázat, hiszen a vizsgálat során a törvényjavaslat rendkívül széles hatáskört biztosítana az NVVH-nak, amely számos magán-és közjogi jogviszonyba való durva beavatkozásnak tekinthető. **Szükséges lenne ezért lehetővé tenni, hogy a közvagyonvédelmi vizsgálat alá vont jogalany jogorvoslattal élhessen e döntés ellen, és a bíróság felülvizsgálhassa a Hivatal döntésének jogszerűségét.** A javaslat szerint az együttműködésre kötelezett értesítése nem minden esetben kötelező, hiszen egyes esetekben ez az eredményességet veszélyezteti. Ez nyomozástaktikai okokból érthető és bevett szabályozási modell, ugyanakkor ezen indok nem elégséges annak alátámasztására, hogy a jogalkotó miért nem biztosítana semmilyen jogorvoslati lehetőséget egy ilyen nagy jelentőségű döntéssel szemben.

A javaslat szerint a vizsgálat ideje legfeljebb hat hónap lenne, de ez indokolt esetben még hat hónappal, különösen indokolt esetben pedig még további hat hónappal meghosszabbítható. **A meghosszabbítás indokoltsága tekintetében a törvényjavaslat semmilyen kapaszkodót nem ad, azt teljes egészében a Hivatal elnökére, vagy – az első esetben – az általa kijelölt vezetőre bízta. Ez nem biztosítja az előreláthatóság és a normavilágosság követelményének érvényesülését,** hiszen egy főszabály szerint fél évben maximált hatósági eljárás akár másfél évig is tarthat anélkül, hogy ez a jelentős meghosszabbítás a jogalanyok által előre ismert, objektív és kiszámítható feltételrendszer szerint történne. Az előző ponthoz hasonlóan itt is problémás a jogorvoslat hiánya, mely tovább növeli a feltételek meghatározatlansága miatti alapjogsérelemi kockázatot.

A törvényjavaslat 34. § (1) bekezdése első ránézésre taxatívnak tűnő felsorolást tartalmaz arról, hogy mely jogalanyokra és tevékenységekre terjedhet ki a közvagyonvédelmi vizsgálat. A felsorolás utolsó, i) pontja ugyanakkor normavilágossági szempontból jelentős kockázatot jelent: eszerint ugyanis **bármely közvagyon-felhasználás vagy közvagyonnal gazdálkodás vizsgálat tárgya lehet. Ez kiterjeszti a Hivatal hatáskörét olyan személyekre is, akik esetében egy ilyen eljárás aránytalan és a javaslat célja szempontjából kifejezetten szükségtelen is.** Például minden állami alkalmazott, aki közpénzből kap fizetést, vizsgálat alá kerülhet. Hasonlóképp vizsgálat tárgya lehet egy családi otthonteremtési kedvezménnyel élő állampolgár, egy napelem-támogatás kedvezményezettje vagy egy állami kamattámogatással érintett hitelt felvevő kisvállalkozás is. Ezt megerősíti a (2) bekezdés szövege is, mely **kifejezetten lehetővé teszi az államháztartásból származó támogatásban részesült szervezet teljes gazdálkodásának (!) vizsgálatát tekintet nélkül arra, hogy a támogatás árbevételének mekkora hányadát tette ki.** A Magyar Helsinki Bizottság is sérelmezte a túl széles körben meghatározott vizsgálódási kört, és maguk is az i) pont elhagyását javasolták.⁸ Álláspontunk szerint a (2) bekezdés törlése vagy pontosabb megfogalmazása is szükséges lenne a garanciák valódi érvényesülése érdekében.

Ha az NVVH létrehozásának célja valóban a korrupció elleni fellépés lenne, akkor a jogalkotó nem ilyen széles, pontatlanul körülhatárolt személyi kör vizsgálatát tenné lehetővé, hanem csak a bűncselekmény gyanújával érintett jogalanyokét. Fontos rögzíteni, hogy e ponton a törvényjavaslat ismét összemosza az NVVH büntetőeljárási és általános vizsgálódási, kockázateértékelési hatásköreit. A közvagyonvédelmi vizsgálat ugyanis nem büntetőeljárást jelent, ugyanakkor ugyanazon szerv egy ilyen eljárásban is felhasználhatja annak eredményeit. Ez a szabályozás így aránytalannak tekinthető, hiszen egy ügyészégi jel-

⁸ <https://helsinki.hu/wp-content/uploads/2026/06/Helsinki-Bizottsag-NVVH-velemen.pdf>

legű intézmény vonhatna vizsgálat alá olyan jogalanyokat is, amelyek esetén bűncselekmény gyanúja nem merült fel. **Szükséges lenne ezért ezen a ponton is világosan elválasztani az NVVH elemző-kockázatértékelő tevékenységét és a vádképviselési, nyomozati hatásköröket annak érdekében, hogy a vagyongazdálkodás vizsgálata ne válhasson koncepció, nyilvánvalóan alaptalan, de a terhelt számára komoly károkozásra alkalmas büntetőeljárások alapjává.**

A 34. § (5) bekezdése szerint az NVVH állami felügyelet alá vonhatja azt a gazdasági szereplőt, amelynek árbevétele a törvény hatálybalépését megelőző 5 év legalább egyikében legalább 75%-ban közbeszerzési vagy koncessziós beszerzési eljárásból származott, és amely esetben fokozottan fennáll a veszélye a közvagyon további sérelmének. Ebben az esetben a közpénzügyi elnökhelyettes jár el az állam nevében, és rendkívül jelentős beavatkozást valósíthat meg a magáncég működése, gazdálkodása tekintetében. **A legsúlyosabb hatáskör, hogy az elnökhelyettes ilyen esetben kizárólagosan jogosult lenne dönteni a felügyelet alá vont vállalkozás legfőbb szervének hatáskörébe tartozó ügyekben. Ez azt jelenti, hogy az állam közelebbről körül nem határolt veszélyre hivatkozva lényegében ideiglenesen államosíthat magántulajdonban álló gazdasági társaságokat, és átveheti azok tényleges vezetését.**

Ennek során a törvényjavaslat ismételten **nem biztosít bírósági jogorvoslati lehetőséget sem az állami felügyelet alá vonásról szóló döntés, sem pedig az ezen felügyelet során meghozott, a cég irányításával összefüggő döntések ellen.** A jogorvoslat elvi lehetősége a javaslat 35. § (6) bekezdése szerint a vizsgálati cselekménnyel szemben fennáll ugyan, de a vizsgálati cselekmények köre nem meghatározott, a határidő pedig a tudomásszerzéstől számított 5 nap, amely kifejezetten szűknek tekinthető. A jogorvoslat sikere esetén a vizsgálati cselekmény nem hajtható végre, miközben egyéb jogkövetkezményt a javaslat nem határoz meg. Ez az esetkör nem ad jogorvoslatot tehát arra a helyzetre, ha a cselekmény már megvalósult, de a tudomásszerzés csak ezt követően történik meg.

A leginkább alapjogsértő eleme azonban a szabályozásnak az lenne, hogy **a kifogást maga a Hivatal bírálná el: a jogorvoslathoz való jogot súlyosan sérti, hogy ugyanaz a szerv dönt a jogorvoslatról, amely a támadott cselekményt megvalósította.** Mindez különösen súlyos arra a fentebb kifejtett problémára tekintettel, hogy a Hivatal vezetői politikai döntéssel eltávolíthatók, azaz egy esetleges politikai megrendelésre végrehajtott vizsgálati intézkedés ellen az egyetlen rendelkezésre álló jogi eszközt maga a végrehajtó bírálná el. **A javaslat ezen pontja akkor felelne meg az alkotmányosság követelményeinek, ha a vizsgálati intézkedések ellen – különös tekintettel a magántulajdonban álló gazdasági társaságok állami felügyelet alá vonása esetén – bírósági jogorvoslatra lenne lehetőség, és ennek halasztó hatálya lenne az NVVH eljárására nézve.** A bírósági jogorvoslat hiánya különösen szembetűnő annak fényében, hogy a 39. § (4) bekezdése szerint a Hivatal – az eljárás alá vonttal ellentétben – fordulhat bírósághoz azon jogalannyal szemben, aki a megkeresést megtagadja.

V. Következtetések

A Kormány által nyilvánosságra hozott javaslatok jelentős mértékben korlátozzák az alkotmányosság, a hatalmi ágak szétválasztása, a hatalommegosztás, az ártatlanság véelme, a jogorvoslathoz való jog, a nullum crimen sine lege és a magántulajdon védelme alapvető jogait, elveit. Az Alaptörvény 17. módosítása a hatalommal való súlyos visszaélést valósít meg, miközben a köztársasági elnök eltávolítása tekintetében egyedi, személyre szabott és visszaható hatályú döntést tartalmaz, melynek normatív szabályban nincs helye.

Az NVVH aránytalanul széles hatásköröket kap a gazdasági szereplők ellenőrzése és adott esetben állami felügyelet alá vonása tekintetében, miközben a törvénytervezet nem biztosít hatékony jogorvoslati lehetőséget eljárásával szemben. Az új Hivatal vezetői a szabályozási terv alapján kitettek lesznek a politikai befolyásnak, miközben büntetőeljárési és egyéb vizsgálati jogosítványokkal a magyar jogalanyok jelentős részével szemben alapjog-korlátozó intézkedéseket valósíthatnak meg.

A politikai befolyásnak kitett, de bírósági kontroll alatt nem álló NVVH **megnyitja az utat a hatalommal való visszaélés felé, és a politikai ellenfelekkel, vagy éppen más okból nyomás alá helyezendő szereplőkkel való leszámolás eszközeként válhat.** Az, hogy a javaslat ezt a látszatot nem kerüli el, különösen visszás annak fényében, hogy a hasonló célokat kitűző román korrupcióellenes ügyészség eljárásai kapcsán rendre felmerült a politikai leszámolás vádja, mely intő jelként áll a magyar jogalkotás előtt is. A korrupció elleni szigorú fellépés indokolt és szükséges, de csak az az eszköz alkalmas valóban az ilyen célok elérésére, amely maga minden tekintetben biztosítja az alapvető jogok érvényesülésének garanciáit. Ellenkező esetben a korrupció elleni fellépés maga is komoly korrupciós kockázatoknak lehet kitéve, mely így éppen ellentétes hatáshoz vezethet, mint amit el kíván érni.

„Az alkotmánymódosító hatalom akaratát korlátozzák az Alaptörvényben már szereplő alkotmányi alapelvek és értékek, amelyek az alkotmányos demokrácia elengedhetetlen feltételei, és ha az egyes módosító rendelkezéseket ezek tartalmával ellentétesen vagy azokat csorbítva állapítják meg, akkor az alkotmányi berendezkedés már nem minősül alkotmányos demokráciának, mert éppen a lényegi elemeit veszíti el.”⁹ Nem vonható tehát kétségbe, hogy a jogállam helyreállításának igénye – feltéve, de meg nem engedve, hogy az Magyarországon megszűnt, ezért helyreállításra szorul – ellentétben áll azokkal a forradalmi, jogon kívüli eszközökkel, melyeket a jelenlegi parlamenti többség alkalmazni kíván. *„Az adott történelmi helyzetet a jogállam keretein belül és annak kiépítése érdekében figyelembe lehet venni. Nem lehet azonban a történelmi helyzetre és a jogállam megkövetelte igazságosságra hivatkozva a jogállam alapvető biztosítékait félretenni. Jogállamot nem lehet a jogállam ellenében megvalósítani. A mindig részleges és szubjektív igazságosságnál a tárgyi és formális elvekre támaszkodó jogbiztonság előbbrevaló.”¹⁰*

A hatalomgyakorlás során tekintettel kell lenni nem csupán a jogi keretekre, de arra a tudásra és bölcsességre is, melyet a történelem során felhalmoztunk. A valódi rendszerváltást követő helyzetben eljáró Alkotmánybíróság bölcs figyelmeztetése több jogelméleti fejtegetésnél. Abból a közismert tapasztalatból indul ki, hogy amennyiben egy hatalom nyíltan fittyet hány a rá vonatkozó alkotmányos keretekre, akkor a politikai helyzet változása során ezt a hatalmat sem fogja tudni megvédeni semmi a méltánytalan eljárástól. A rövidtávú siker érdekében feláldozott, nemzeti minimumnak is tekinthető keretrendszer hiánya azoknak is fájni fog, akik ma a történelem győztes oldalán érzik magukat.

⁹ https://jog.tk.elte.hu/blog/2026/06/az-orban-babok-helyzeterol?fbclid=IwdGRleASkcahleHRuA2FlbQlxMQB-zcnRjBmFwcF9pZAo2NjI4NTY4Mzc5AAEq6dKljiGm21vT5ZuSNWtTU1fBgwhkpxqQQiau1NI-il2UDS32JqZMYKSTZ4_aem_vLPkLd7R66NKnklksOptlg

¹⁰ 11/1992. (III. 5.) AB határozat. Elérhető: [https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=992H0011.AB&target-date=&printTitle=11/1992.+\(III.+5.\)+AB+hat%C3%A1rozat&getdoc=1](https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=992H0011.AB&target-date=&printTitle=11/1992.+(III.+5.)+AB+hat%C3%A1rozat&getdoc=1)